

KIST, Jan C. (Leiden 22 september 1913 – Rawics, vóór september 1944).

Voltooide in 1940 zijn studie klassieke letteren te Leiden en studeerde nog rechten aldaar. Kist was reserveofficier bij de landmacht.

Tijdens zijn studie raakte hij geboeid door de Groot-Nederlandse gedachte en wenste hij uitgaande van de taalgemeenschap als basis voor de ideale volksgemeenschap een politieke hereniging van Nederland en Vlaanderen. Hij droeg dit ideaal uit in het Algemeen-Nederlands Verbond (ANV) en zijn tijdschrift *Neerlandia*. Hij werd echter ook lid van De Dietsche Bond in 1936, schreef in de *Dietsche Gedachte* en was vanaf 1937 actief in het Dietsch Studentenverbond (DSV). Tegelijk was hij lid van de afdeling Rijksnederland van het Dietsch Jeugdverbond en schreef hij in de bladen *De Blauwvoet* (1920-1941) en *Bardit* (1937-1940).

Kist was Oranjegezind en niet wars van autoritaire politieke idealen. Bovendien was in sommige van zijn artikelen reserve tegenover de joodse Nederlanders merkbaar. Overtuigd antisemiet was hij

niet en evenmin was hij lid of sympathisant van de Nederlandse Nationaal-Socialistische Beweging (NSB) van Anton Mussert of van het Zwart Front van Arnold Meijer. Tegenover pro-Duitse en Groot-Germaanse idealen stond hij volstrekt afwijzend. Wel meende hij in 1940-1941 dat met deze partijen en met name de NSB samengewerkt kon worden om een Groot-Nederland te verwezenlijken. Hij deed dit onder andere in de Groot-Nederlandsche Werkgemeenschap, een onderdeel van De Groot-Nederlandsche Actie. Over Groot-Nederland schreef hij ook in de uiterst rechtse studentenbladen *Citadel* (Leiden) en *Branding* (Utrecht). In al deze organisaties was de NSB binnengedrongen. Eind 1941 zag hij het onmogelijke van deze samenwerking in. Vrienden als Gerda van Arkel, Anita Prins, Hendrik van der Wielen en anderen uit het milieu van het DSV hadden hem al eerder gewaarschuwd. Om aan mogelijke Duitse represailles te ontkomen week hij via Spanje uit naar Engeland. Hij werd daar door de Nederlandse regering opgeleid tot geheimagent. In 1943 werd hij gedropt, maar raakte als slachtoffer van het zogenaamde Englandspiel vrijwel direct gevangen en stierf in een Duits concentratiekamp, vermoedelijk te Rawics in Silezië.

Om zijn nagedachtenis te eren heeft zijn moeder, Th.J. Kist-Bok, na de oorlog de Jan Christiaan Kist Stichting opgericht om met het gedoteerde kapitaal de samenwerking tussen Noord en Zuid te bevorderen. Deze stichting ressorteert thans onder het ANV.

LITERATUUR: P. van Hees, 'De Groot-Nederlandse beweging in 1940-1941 en het optreden van Jan Christiaan Kist (1913-1944)', in *WT*, jg. 48, nr. 4 (1989), p. 226-238 en jg. 49, nr. 1 (1990), p. 1-18; – D. Merlevede, 'Jan Christiaan Kist ten gedenke', in *AKVS-Schriften* nr. 19 (1989), p. 34-41 en nr. 20 (1990), p. 1-22.

PIETER VAN HEES